

Izjava o principima vezanim za tretman lica lišenih slobode u kontekstu pandemije zaraze korona virusom (COVID-19)

objavljena 20. marta 2020.

(nezvaničan prevod)

Pandemija zaraze korona virusom (COVID-19) predstavlja vanredne izazove za organe vlasti u svim zemljama članicama Vijeća Evrope. Specifični su i intenzivni izazovi za osoblje koje radi u različitim mjestima lišenja slobode, uključujući prostorije za policijsko zadržavanje, kazneno-popravne ustanove, centre za imigracioni pritvor, psihijatrijske bolnice i domove socijalnog staranja, kao i u različitim novo-uspostavljenim prostorijama/zonama gdje borave osobe smještene u karantenu. Iako shvaća jasan imperativ da se poduzmu ozbiljne aktivnosti u borbi protiv virusa COVID-19, CPT mora podsjetiti sve faktore o apsolutnoj prirodi zabrane mučenja i nehumanog ili ponižavajućeg postupanja. Zaštitne mjere nikada ne smiju rezultirati neljudskim ili ponižavajućim postupanjem sa licima lišenim slobode. Prema mišljenju CPT-a, svi organi nadležni za postupanje sa licima lišenim slobode na području koje obuhvaća Vijeće Evrope trebaju primijenjivati sljedeće principe.

1) Osnovni princip mora biti poduzimanje svih mogućih aktivnosti kako bi se zaštitilo zdravlje i lična sigurnost svih lica lišenih slobode. Poduzimanje takvih aktivnosti takođe doprinosi i očuvanju zdravlja i lične sigurnosti osoblja.

2) Moraju se poštovati smjernice Svjetske zdravstvene organizacije o borbi protiv pandemije, kao i domaće smjernice za kliničko liječenje i zaštitu zdravlja, usklađene sa međunarodnim standardima. One takođe moraju biti u potpunosti implementirane u svim mjestima lišenja slobode.

3) Treba povećati broj raspoloživog osoblja, a osoblje treba dobiti i svu stručnu podršku, uživati zaštitu zdravlja i ličnu sigurnost, a treba i dobiti potrebnu obuku kako bi moglo nastaviti ispunjavati svoje zadatke u mjestima lišenja slobode.

4) Bilo kakve restriktivne mjere poduzete vis-à-vis lica lišenih slobode s ciljem sprečavanja širenja virusa COVID-19 trebaju biti zakonski utemeljene i biti neophodne, proporcionalne, poštovati ljudsko dostojanstvo i biti vremenski ograničene. Lica lišena slobode trebaju dobiti sveobuhvatne informacije, na jeziku koji razumiju, o svim takvim mjerama.

5) Pošto bliski kontakti potiču širenje virusa, svi nadležni organi trebaju uložiti koncentrisane napore kako bi se pribjegli alternativama lišenju slobode. Takav pristup je imperativan, posebno u situacijama pretrpanosti kapaciteta. Nadalje, organi vlasti bi trebali još više koristiti alternative pritvoru, preinačenje kazni, raniji otpust i probaciju; ponovno procjenjivati potrebu za daljim prisilnim smještajem psihijatrijskih pacijenata; otpust ili puštanje korisnika domova za socijalno staranje na njegu u zajednici, koje god da je od ovih rješenja prihvatljivije; te se suzdržati, do najveće moguće mjere, od pritvaranja migranata.

6) Što se tiče pružanja zdravstvene zaštite, biće potrebno posvetiti posebnu pažnju specifičnim potrebama pritvorenih osoba sa posebnim osvrtom na ranjive grupe i/ili rizične grupe, kao što su starije osobe i osobe sa već postojećim zdravstvenim problemima. Ovo obuhvata, između ostalog, skrining na postojanje virusa COVID-19 i načine pružanja intenzivne njege ako je to potrebno. Nadalje, osoblje bi u ovakvim vremenima trebalo pružiti pritvorenima i zatvorenima dodatnu psihološku pomoć.

7) Iako je zakonito i razumno obustaviti aktivnosti koje nisu od suštinskog značaja, osnovna prava pritvorenih i zatvorenih lica tokom pandemije moraju se u potpunosti poštovati. Ovo posebno obuhvata pravo na održavanje adekvatne lične higijene (uključujući pristup toploj vodi i sapunu) i pravo na svakodnevni pristup svježem zraku (u trajanju od barem sat vremena). Nadalje, bilo kakva ograničenja kontakata sa vanjskim svijetom, uključujući posjete, trebaju biti kompenzirana slobodnijim pristupom alternativnim načinima komunikacije (kao što su telefon ili komunikacija putem interneta/Voice-over-Internet-Protocol).

8) U slučajevima izolacije ili smještaja u karantenu pritvorenog lica koje je inficirano ili se sumnja da je inficirano virusom SARS-CoV-2, dotičnom licu treba omogućiti sadržajan kontakt sa drugim ljudima svaki dan.

9) Osnovni mehanizmi zaštite protiv zlostavljanja lica u zatvorenom okruženju agencija za provođenje zakona (pristup advokatu, pristup doktoru, obavještanje o lišenju slobode) moraju se u potpunosti poštovati u svim okolnostima i u svakom momentu. Mjere opreza (kao što je zahtijevanje od osobe sa simptomima da nosi zaštitnu masku) može biti odgovarajuće rješenje u nekim slučajevima.

10) Monitoring koji vrše nezavisna tijela, uključujući Nacionalne preventivne mehanizme (NPM) i CPT, i dalje su osnovni mehanizam zaštite protiv zlostavljanja. Države trebaju i dalje garantovati pristup svih monitoring tijela svim mjestima lišenja slobode, uključujući mjesta u kojima se lica drže u karanteni. Međutim, sva monitoring tijela trebaju poduzeti sve mjere opreza kako bi se pridržavala načela 'nenanošenja štete', posebno kada rade sa starijim osobama i osobama sa već postojećim zdravstvenim problemima.